

V 8: Diseminačné aktivity projektu

Štúdia bola financovaná z EÚ NextGenerationEU prostredníctvom Plánu obnovy a odolnosti SR v rámci projektu č. 09I01-03-V04-00086

V rámci realizácie projektu sa používali štandardné formy diseminačných procesov s cieľom zabezpečiť konzistentnosť, interoperabilitu a dlhodobú využiteľnosť výskumných dát. Pozornosť bola venovaná dodržiavaniu etických princípov pri zbere a spracovaní údajov, vrátane ochrany súkromia účastníkov výskumu.

Projekt vychádzal z princípov otvorenej vedy, ktoré boli integrované do jeho výskumných aj diseminačných aktivít. Výsledky výskumu sú publikované alebo sprístupňované prostredníctvom otvorených publikačných platforiem a vedeckých časopisov, domácich a zahraničných, umožňujúcich prístup k publikovaným výstupom. Cieľom bolo zabezpečiť dostupnosť vedeckých poznatkov bez finančných a administratívnych bariér pre odbornú aj širšiu verejnosť.

V súlade s princípmi otvorenej vedy bol podporovaný aj otvorený prístup k výskumným dátam, a to v rozsahu umožnenom etickými a právnymi podmienkami. Dáta boli ukladané do databázy CSPV SAV, čo zabezpečuje ich dlhodobú dostupnosť, archiváciu a opätovné využitie. Tento prístup prispel k vyššej reprodukovateľnosti a overiteľnosti vedeckých výsledkov. Prostredníctvom komunikačných aktivít a popularizačných výstupov boli výsledky výskumu sprístupňované rôznym cieľovým skupinám, čím sa posilňovalo porozumenie vedeckým témam a významu výskumu pre spoločnosť.

Uplatňovanie princípov otvorenej vedy prispelo k zvýšeniu transparentnosti a dôveryhodnosti výskumu. Otvorené zdieľanie výsledkov a dát vytvára podmienky pre ich nezávislé overovanie, podporovalo spoluprácu medzi výskumníkmi z rôznych inštitúcií a krajín a napomáhalo vzniku nových poznatkov a inovatívnych riešení. Zároveň sa posilňuje spoločenský dopad projektu tým, že jeho výstupy sú dostupné nielen akademickej obci, ale aj tvorcom verejných politík, vzdelávacím inštitúciám, občianskym organizáciám a širšej verejnosti.

Implementácia kvalitného manažmentu výskumných dát a dôsledné uplatňovanie princípov otvorenej vedy významne prispeli k naplneniu cieľov projektu, k zvýšeniu kvality a dôveryhodnosti jeho výstupov a k podpore spolupráce medzi relevantnými aktérmi.

Projekt sa riadil princípmi otvorenej vedy, ktoré podporujú transparentnosť výskumného procesu, dostupnosť vedeckých poznatkov a spoluprácu medzi akademickou obcou a širšou verejnosťou. V súlade s týmito princípmi boli výskumné výstupy sprístupňované v otvorenom prístupe a dôraz sa kládol na zodpovedný manažment výskumných dát, ich dokumentáciu a dlhodobú dostupnosť. Projekt zároveň podporoval reprodukovateľnosť a overiteľnosť vedeckých výsledkov prostredníctvom zdieľania metodologických postupov a relevantných informácií o realizovanom výskume. Uplatňovanie princípov otvorenej vedy prispelo k vyššej kvalite výskumu, posilneniu dôvery verejnosti vo vedecké poznatky a k efektívnejšiemu využívaniu výsledkov výskumu v akademickej, verejnej aj občianskej sfére.

Výskumné výstupy boli priebežne publikované prostredníctvom vedeckých článkov, odborných štúdií, konferenčných príspevkov a ďalších foriem vedeckej komunikácie. V monitorovacom období sme vypracovali a publikovali viacero akademických výstupov založených na dátach a výskume v rámci projektu:

FILČÁK, Richard – ŠKOBLA, Daniel. Decarbonization and the Structural Challenges of the Neoliberal State: The Case of the Coal Region in Slovakia. *Green and Low-Carbon Economy*, 2025, 3(2), 151–158. ISSN 2972-3787. DOI:10.47852/bonviewGLCE42022597. (typ ADEB)

FILČÁK, Richard. Riziká zaostávania: Klimatická neutralita a zelená transformácia na Slovensku. Bratislava: Slovenská klimatická iniciatíva, 2025. 60s. ISBN 978-80-570-6537-1. Dostupné online. (typ AAB)

FILČÁK, Richard. Stuck in the Semi-Periphery? Central Europe Between Capitalism and Climate Change. Berlin : Peter Lang Verlag, 2026. 148 p. Dostupné na: <https://doi.org/10.3726/b22963>. ISBN 978-3-631-93878-2 Typ: AAA

ŠKOBLA, Daniel - FILČÁK, Richard. Roma poverty and marginalization amid the decline of mining towns in eastern Slovakia. In 2025 Gypsy Lore Society Annual Meeting and Conference on Romani Studies : Conference Book. 1. ed. - Paris : Institut National des Langues et Civilisations Orientales : Institute of Ethnology and Social Anthropology, Slovak Academy of Sciences, 2025, p. 151. ISBN 978-80-69127-07-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.31577/2025.9788069127074>

DOKUPILOVÁ, Dušana. Energetická chudoba 2025. Bratislava : Prognostický ústav, Centrum spoločenských a psychologických vied SAV, 2025. 20 s. Dostupné na internete: <https://www.prog.sav.sk/wp-content/uploads/Energeticka-chudoba2025-.pdf> Typ: GAI

Prednostne sa využívali publikačné kanály umožňujúce otvorený prístup (open access) k výsledkom výskumu, čím sa zabezpečila ich voľná dostupnosť pre odbornú aj širšiu verejnosť bez finančných alebo administratívnych bariér. Takýto spôsob publikovania prispel k širšiemu šíreniu poznatkov, zvýšil ich viditeľnosť a podporil ich využitie vo vedeckej komunite, pri tvorbe verejných politík aj v praxi. Zároveň bol v súlade so súčasnými požiadavkami na otvorenú vedu a sprístupňovanie výsledkov výskumu financovaného z verejných zdrojov.

Výnimku predstavuje monografia Filčák, Richard, *Stuck in the Semi-Periphery? Central Europe Between Capitalism and Climate Change*, ktorá bola publikovaná v prestížnom medzinárodnom vydavateľstve Peter Lang Verlag. Vzhľadom na publikačnú politiku vydavateľstva a štandardné autorskoprávne podmienky nie je táto publikácia dostupná v režime otvoreného prístupu. Napriek tomu jej vydanie vo významnom zahraničnom akademickom vydavateľstve prispelo k medzinárodnej viditeľnosti výsledkov projektu a ich šíreniu medzi odbornou komunitou.

Štúdia Filčák, Richard a Škobla, Daniel, *Decarbonization and the Structural Challenges of the Neoliberal State: The Case of the Coal Region in Slovakia (Green and Low-Carbon Economy, 2025, 3(2), 151–158)* bola publikovaná v režime otvoreného prístupu (open access). Vďaka tomu je článok bezplatne dostupný širokej odbornej aj laickej verejnosti bez akýchkoľvek finančných alebo administratívnych obmedzení. Publikovanie v režime open access významne prispieva k zvyšovaniu viditeľnosti vedeckých výsledkov, podporuje ich medzinárodnú dostupnosť, citovanosť a širšie využitie vo vedeckom výskume, pri tvorbe verejných politík aj v aplikačnej praxi. Zároveň je v súlade s princípmi otvorenej vedy a požiadavkami na sprístupňovanie výsledkov výskumu financovaného z verejných zdrojov.

V režime otvoreného prístupu (open access) bola publikovaná aj odborná štúdia Filčák, Richard, *Riziká zaostávania: Klimatická neutralita a zelená transformácia na Slovensku*. 1. vyd. Bratislava: Slovenská klimatická iniciatíva, 2025. Publikácia je

voľne dostupná v elektronickej podobe, čím sú jej výsledky prístupné bez finančných alebo administratívnych obmedzení širokej odbornej verejnosti, tvorcom verejných politík, mimovládny organizáciám aj ďalším zainteresovaným aktérom. Otvorený prístup významne zvyšuje potenciál praktického využitia publikovaných poznatkov, podporuje ich širšie šírenie a vytvára predpoklady na ich zapracovanie do odborných diskusií a rozhodovacích procesov súvisiacich s klimatickou politikou a zelenou transformáciou.

Štúdia analyzuje výzvy, ktoré zelená transformácia a prechod ku klimatickej neutralite predstavujú pre Slovensko a zároveň poukazuje na riziká nerovnomerného rozdelenia nákladov transformácie a zdôrazňuje potrebu spravodlivého prístupu k zeleným politikám s ohľadom na zraniteľné regióny a sociálne skupiny. Sprístupnenie tejto publikácie v režime open access tak prispelo k efektívnej diseminácii výsledkov projektu a k ich širšiemu využitiu vo vedeckom výskume, odbornej praxi i pri tvorbe verejných politík.

Súčasťou diseminačných aktivít projektu bola aj aktívna účasť členov riešiteľského kolektívu na významných medzinárodných vedeckých konferenciách, ktoré poskytli priestor na prezentáciu priebežných výsledkov výskumu, odbornú diskusiu s medzinárodnou vedeckou komunitou a nadviazanie nových výskumných kontaktov.

V roku 2025 boli výsledky projektu prezentované na prestížnej medzinárodnej konferencii 2025 Gypsy Lore Society Annual Meeting and Conference on Romani Studies, ktorá patrí medzi najvýznamnejšie svetové podujatia zamerané na výskum Rómov.

Na konferencii bol prezentovaný príspevok Roma Poverty and Marginalization amid the Decline of Mining Towns, publikovaný v konferenčnom zborníku (Conference Book, Paris: Institut National des Langues et Civilisations Orientales; Institute of Ethnology and Social Anthropology, Slovak Academy of Sciences, 2025, s. 151, ISBN 978-80-69127-07-4). Príspevok predstavil výsledky výskumu zameraného na vzťah medzi postindustriálnou transformáciou, klimatickou zmenou a environmentálnou záťažou a prehlbovaním sociálneho vylúčenia rómskeho obyvateľstva v banských regiónoch.

Výsledky projektu boli zároveň prezentované aj na 5th ISA Forum of Sociology, ktoré sa konalo v dňoch 6. – 11. júla 2025 v Rabate (Maroko). Fórum organizované

Medzinárodnou sociologickou asociáciou (ISA) patrí medzi najvýznamnejšie svetové podujatia v oblasti sociológie a pravidelne združuje niekoľko tisíc výskumníkov zo všetkých kontinentov. Účasť na tomto fóre umožnila predstaviť výsledky projektu v širšom medzinárodnom kontexte výskumu sociálnych nerovností, environmentálnej spravodlivosti a regionálnych transformácií, ako aj získať odbornú spätnú väzbu od zahraničných expertov. Zároveň prispela k zvýšeniu medzinárodnej viditeľnosti projektu a vytvorila priestor na rozvoj budúcej vedeckej spolupráce.

Súčasťou diseminačných aktivít projektu bola aj priebežná komunikácia a sprístupňovanie informácií o projekte prostredníctvom webovej prezentácie. Základné informácie o projekte, jeho cieľoch, zameraní a realizovaných aktivitách boli zverejňované na webovej stránke Centra spoločenských a psychologických vied SAV, v. v. i. (CSPV SAV) v sekcii venovanej medzinárodným projektom. Webová prezentácia predstavovala významný nástroj na zabezpečenie transparentnosti realizácie projektu a zároveň umožnila jednoduchý prístup k základným informáciám o výskumnom zámere pre odbornú aj širšiu verejnosť.

Online sprístupňovanie informácií prispelo k zvýšeniu viditeľnosti projektu, podpore šírenia výsledkov výskumu a informovaniu relevantných cieľových skupín o realizovaných aktivitách, výstupoch a vedeckých výsledkoch. Digitálna prezentácia projektu zároveň dopĺňala ďalšie diseminačné kanály, najmä vedecké publikácie, konferenčné vystúpenia a odborné podujatia, čím podporila komplexné šírenie poznatkov vytvorených v rámci riešenia projektu.

Na zvýšenie dosahu a viditeľnosti výsledkov projektu boli využívané aj sociálne siete, (napr. Researchgate), prostredníctvom ktorých sú výstupy ďalej šírené medzi verejnosťou. Projekt tak podporoval nielen prístup k vedeckým poznatkom, ale aj ich aktívne zdieľanie a využívanie v ďalšom výskume, tvorbe politik a spoločenskej praxi.